מג: שלשה מינין פרק ששי נזיר

נקטע ראשו של אביו אינו מטמא. כהן הדיוט מיירי שמותר ליטמא לאביו ולא בכהן גדול וגזיר: **אמר** ליה רב המנונא ההוא דקא אזיל בפקתא דערבות. נקטע שמלוין בה גנבי: ופסקוה גנבי לרישיה לאבוה ה"ג לא ליטמא ליה א[1] ל"ל מה ר"ל: מ"ל מת מצוה קאמרת השתא ב[2] [כהן]

אמר רב חסדא אמר רב [a]נקטע ראשו של אביו אינו מטמא לו מ"ט אמר קרא [1]לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר א"ל רב המנונא אלא מעתה קאזיל בפקתא דערבות ופסקוה גנבי לרישיה הכי נמי דלא ליטמא ליה אמר ליה מת מצוה קאמרת השתא יש לומר באחריני מיחייב באביו לא כל שכן והאי מת מצוה הוא [b]והתניא [2]איזהו מת מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה והא אית ליה ברא כיון דקאזיל באורחא כמי שאין לו קוברים דמי מיתיבי [c]לה יטמא [c]לה [2]הוא מטמא [1]ואינו מטמא לאיבריה לפי שאינו מטמא לאבר מן החי של אביו אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה לאו למימרא דאי מיחסר פורתא לא ההיא ר' יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לה (b) מיטמא ואינו מיטמא לאברי' שאינו מיטמא על אבר מן החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו והתניא רב כהנא בר"א בן יעקב לה (c) מיטמא ואינו מיטמא לאברים פרט לכזית מן המת וכזית נצל ומלא תרווד רקב יכול לא יטמא לשדרה ולגולגולת ולרוב בניינה ולרוב מניינה (c) כתיב [3]ואמרת אליהם הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת יכול

אמר רב כהן הדיוט מיירי שמותר ליטמא לאביו ולא בכהן גדול וגזיר: **אמר** ליה רב המנונא ההוא דקא אזיל בפקתא דערבות. נקטע שמלוין בה גנבי: ופסקוה גנבי לרישיה לאבוה ה"ג לא ליטמא ליה א[1] ל"ל מה ר"ל: מ"ל מת מצוה קאמרת השתא ב[2] [כהן] לא כ"ש: **והא'** מת מצוה הוא. בתמיה: והתניא איזהו מת מצוה כל שקורא ואין אחרים עונין אותו. כלומר שאם המת יכול לקרות ויש לו עונין קרוביו אין זה מת מצוה והא יש לו[2] לשכור אחרים מתעסקין בו ג[3]: כיון דקא אזיל באורחא כמי שאין לו קוברין דמי. הלא שכיחי אינשי המת פי' ר"י הבא[3] ליטפל במת מצוה אם יש שם ישראל שיכול ליטפל אף כי אינו קרובו לא ליטפל כהן [בהנים] קרובים ולאיה דאמר בפ' כ"ג (לקמן דף מז.) גבי מת מצוה כ"ג וגזיר טומאה מזיר ואל טומאה כהן וכ"ש כהן וישראל טומאה ישראל ואל טומאה כהן וע"ע [מהלי' דפ' (הלשה רבה יבמות דף פט.)] גבי אשתו קטנה יורשה ומיטמא לה ד[1] ואין כחי לעקור דבר מן התורה ה[1] [ואחמלי'][5] טומאה ומשני כיון דקרובין לא נרחי לה קרי ולא עניי לה קרינן בה ובשתא ה"ד מי ליכא מתעסקים אחרים מאי איריא מטעם אשתו מיפוק ליה דאפילו אחריתי נמי מת מצוה גמור היא אלא דאיכא אחרים דיכולים להתעסק וחשוב כמת מצוה אלמא כהן ומת לפניו ויש שם ישראל ואינו חושש ליטפל חשיב מת מצוה ואר"י דוחלי מן הדין לאו מת מצוה התם רק לפי שקרוביה מתרשלים אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ"ע יש כח לעקור מדע דבכולי קוגיא דהתם (לא) מייתי מאשה שנאמנת לומר מת בעלי דהרי עוקרה דבר תורה בקום ועשה אלמא ודאי במקום שיש פנים וטעם יש כח לעקור ודייקא[6] ומנסבא מתון חומר שמתמירין בסופה: **מיתיבי** לה יטמא גבי כהן הדיוט [כתיב]: ואינו מטמא לה ו[1] פרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת שאינו רשאי להטמאות בהן: לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר שלא באביו הקרוב יותר אינו רשאי לטמאות לאבר אביו וע"ע [דל"ן] יטמא [6] מלאביו נפקא[7]: **אבל** מחזיר הוא על עצם כשעורה. נקורבו פי' אם טמא כבר לשאר כהנים [לאו] דמסר פורתא. ו[1] ה"ג[8] כי אביו מסר בערכו[9] מיטמא לו: **רבי** יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברים לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו. ע"ע [מזרח] אם נטמא אל שאר הגוף אבל לכתחילה ודאי מודה רבי יהודה דלא יטמא כבריתא דלעיל תניא כתורת כהנים רבי מ[10]אומר אינו מיטמא לעצם כשעורה מאביו אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה ודבר מימה דאוקימנא כר' יהודה והרי מיירי בסיפא[10] מכלל דרישא לאו ר' יהודה היא אם לא נאמר כולה ר' יהודה היא: **לה** מיטמא [ואינו מיטמא] לאבריה פרט לכזית מן המת וכזית נצל. ליתה היוצאה מן המת: ומלא תרווד רקב. מלא כף עפרורית ורקבון גוף המת: **יכול** לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינה[11]. ח[1] לקמן

פי' בהדיא ומפרש לה[12]: רוב מניינה. מנין [קב"ה] אברים:

כשהוא אומר אמור ואמרת. דכתיב אמור אל הכהנים ואמרת הוסיף הכתוב טומאה אחרת שתוכל ליטמא ובכרת הוא להעמיד אמור ואמרת אחותו אחרת דאיירי[13] למעוטי אברים והוסיף שיכול לטמאות לרוב בניינה ורוב מניינה ב[1] [1]יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינו ולרוב בניינו של קרובים שבמורה דכתיב [לה יטמא][14]: אחרת מה אחותו מיוחדת שנופה מלוי בו. כלומר שהרי[15] קרובתו ומועלת עליו לקוברו[16] ומן הדין הוה ליה למימר יכול יטמא לאחותו מאחותו דכתיב בה לה לאחרינו אבל אחותו דדרישנא שאינו מטמא לאבריה ואשמועינן הך

אמר רב חסדא אמר רב [a]נקטע ראשו של אביו אינו מטמא לו מ"ט אמר קרא [1]לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר א"ל רב המנונא אלא מעתה קאזיל בפקתא דערבות ופסקוה גנבי לרישיה הכי נמי דלא ליטמא ליה אמר ליה מת מצוה קאמרת השתא יש לומר באחריני מיחייב באביו לא כל שכן והאי מת מצוה הוא [b]והתניא [2]איזהו מת מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה והא אית ליה ברא כיון דקאזיל באורחא כמי שאין לו קוברים דמי מיתיבי [c]לה יטמא [c]לה [2]הוא מטמא [1]ואינו מטמא לאיבריה לפי שאינו מטמא לאבר מן החי של אביו אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה לאו למימרא דאי מיחסר פורתא לא ההיא ר' יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לה (b) מיטמא ואינו מיטמא לאברי' שאינו מיטמא על אבר מן החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו והתניא רב כהנא בר"א בן יעקב לה (c) מיטמא ואינו מיטמא לאברים פרט לכזית מן המת וכזית נצל ומלא תרווד רקב יכול לא יטמא לשדרה ולגולגולת ולרוב בניינה ולרוב מניינה (c) כתיב [3]ואמרת אליהם הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת

אמר רב חסדא נקטע ראשו של אביו מטמא לו. מעי"פ שהרשם בגד הגוף הוא"ל וכבר נקטע אינו מיטמא דאמר קרא לנפש לא יטמא בעמיו כי אם לשאר הקרוב אליו לאמו ולאביו וכזמן שהוא שלם נתפרדו אבריו זה מזה ולא בזמן שהוא חסר כגון זה שנקטע ראשו: כפקפה. בנקעה: **דערבות.** שגגיים ולסטין מצוין שם: **ופסקו גנבי לריסיה ה"ג דלא יטמא.** בכגיל שהוא חסר: **א"ל.** ממת מצוה קא מייתית לי שאני התם כיון דלית בהדיה אלא הוא לאחוריה קאי גניבה כמת מצוה דמיי(ד): **והשתא י"ל כאחריני מיטמא.** דלאמרינן לקמן(ג) נאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא למת מצוה אביו לא כל שכן: **והא אית ליה ברא.** ואילו הוה קולא ליה אב ב)הא עני ליה אילו ולא הוי ליה מת מצוה: **מיתיבי ולאחותו הכהולה וגו' לה יטמא.** כשהיא שלימה: **ואינו מיטמא לאבריה.** שאם נפרד ממנה אבר כיון בחייה בין בחותה אינו מיטמא לה לפי שאין אדם מיטמא לא לה ולא על מ' משאר קרובין על אבר מן החי לפי שאינו יכול להחזירו לכמות (ה) שהוא מתמילה. וה"ה נמי לאבר מן המת שאין בין אבר מן המת לאבר מן החי שאין אדם מיטמא לא לה ולא על אבר מן המת שאינו יכול להחזירו לכמות שהוא מתמילה. ומ"ה נמי לאבר מן המת שאין בין אבר מן המת לאבר מן החי: **אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה:** ה"ג **מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה דאילו מיחסר פורתא.** כלומר דכשעה שנגע בה בריאה הוה חסר להך עצם פורתא כשעורה ואפ"ה היה מותר ליטמא לה ומ"ה לאחיו אע"ג דהוא חסר ואינו שלם וקשיא לרב חסדא דהא אמאי לדברי הכל היא: **לא הסיא ר' יהודה היא.** דסתם סיפרא דרבי יהודה(ד) היא ומשמעינן ליה לרבי יהודה דאמר נמי

[בכהאי גוונא]: **דתניא** וה"ג **ר' יהודה אומר לה יטמא ואינו מיטמא לאבריה לפי שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו אבל הוא חוזר על עצם כשעורה מאביו.** כלומר לאחיו הוא לאינו מיטמא כין בחייו כין במותו לפי שאין אדם מיטמא אלא לה בלבד מאחיו לפי שהיא תורה ליטמא אלא בדבר שעיקר הגוף בו אבל מיטמא הוא לעיקר הגוף לכתחלה ואם נחסר הוא הולך ובודק אחריו ואפילו על עצם כשעורה ואנא אמינא לה כרבנן דפליגי עליה דר' יהודה דאמרי כיון שנחסר במקצת שוב אינו מותר ליטמא בו. ופסרים שכתוב בהן לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו אבל מיטמא לאבר מן המת של אביו שכשאבד היא מדמתי רב כהנא בסמוך אף כל שכל גופו תלוי בי כגון רוב בניו ורוב מניו הוא דמיטמא אבל לא לאבר אחד ומיקימנא לה להיא נמי כרבי יהודה ועוד לא אשכחן לה דיעשים מעשה זו בשם ר' יהודה הכי דהא לא קתני לה הכי אלא כדגרסינן לה אבן לפי שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה כו': **ופסני רב כהנא בר"א.** כלומר בברייתא דר' אליעזר בן יעקב: **כזיס גלל.** גלל ליחה היוצא מן המת שפורש ממנו ואין גלל אלא לשון הפרשה כמו שמתרגמינן ויגל אלהים (בראשית לא) ואפרש יי' מפי רבי אליקום. מפרש לקמן בשבר המת שקרע בפ' כ"ג וגזיר (דף נ.): **ופסני רב כהנא.** בברייתא דר"א בן יעקב לה ג)מיטמא בנופה שלם ולא לאחד מאבריה פרט לכזית מן המת כו' שאינו מיטמא לה: **יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת כו'.** הואיל ואתה אומר כן שאינו מיטמא לאבריה: **כשהוא אומר.** אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת דבשדרה ורוב בניינה כגון שתי שוקיים ירך אחת וכרוב מניינה כגון קב"ה אבריהם הימנה שיכול ליטמא: יכול

ומשני ההיא נמי ו[1] כר"א ב"ר[17] יהודה וכ"ב מסדא דאמר כי האי מגא:

וכלו

מסורת הש"ס

ע"ז א מי"י פ"ב מהל' אבל הל' טו סמג לאוין רלה עשין מ טוש"ע י"ד סי' שנג סעיף ט:
עח ב מי"י שם פ"ב הל' ח סמג לאוין רלו טוש"ע י"ד סי' שפד סעיף ד: וכרב אלפס רים הלכות טומאה דף מג.):
עט ג מי"י שם פ"ב שם ה"ח סמג שם טוש"ע י"ד שנג סעיף ד וסי' שנד סעיף ד:
פ ד מי"י שם פ"ב הל' יד סמג שם טוש"ע י"ד שנג סעיף ט וש"ס:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מיתיבי בו. שלאביו נשקא פי' פוטה דף ג ע"ב תד"ה ורע"ק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אמר ליה כי' ה"נ לא ליטמא ליה. ל"ל נמחק ל"ל וכ"ב כלומר. ל"מ: ב) ד"ה מ"ל וכו' ל"מ כל דאמרת השתא כהן. ל' הכן נמחק וכ"ב שם. ל"מ: ג) ד"ה והא מ"מ כי' מחרים מתעסקין בו. ל"ב כלן הס"ד ואח"כ הס"ד מיון דקאזיל אורחא: ד) באד"ר גבי שאר קטנה יורשה ומיטמא ה דברך ואי אין בל"ל. ל"מ: ה) באד"ר לעקור דבר מן התורה ואמאי אמר. מי ואמאי יטמא אמקו וכ"ב אב מטמא כמל מטמא וכו' כל"ל. ל"מ: ו) ד"ה מיתיבי וכו' ואינו מטמא לה נמחק ל"ב לאחרים וכו' וע"ע ל"ל לה יטמא מלאביו נקטא כל"ל ומר' ל"מ: ז) ד"ה אבל מחזיר וכו' אבר פורתא ואפ"ה כי ביו מבר בנו מיטמא לו ל"ל: ח) ד"ה יכול וכו' לרוב מניינה לקמן. כ"ב ד דף נב ע"ב: ט) ד"ה אבוה וכו' לרוב בניינה ל"ב מניינה. כ"ב כלן בס"ד זמ"ב מב"ד יכול לא ומא: י) באד"ר ומשני ר"ש אמי ר' יהודה וכב מקנה כל"ל:

פי' הרא"ש

ל הנוסס: נקטע ראשו ל אביו של כהן הדיוט: בפקתא דערבות. בקעה מצויין בה ליסטים: כל אין לו קוברים. קורא אחרים עונים אותו. פירוש אם המת היה יכול לקרות לו קורבים עונים אותו. ם קורא הכהן ואחרים עונים אותו לבא לקברו אמרא גדולה היא דאם כהן יכול להזיר ולמצוא קוברים לא יטמא לו. ישנא (דגמ') דפ' האשה ה מטמא כפי' קמא קורבה חלייה מלתא דס' התם כיון דאיהו לא ירית יתה קרא ולא יה קרי ביה. כיון דקא ל קוברי' דמי והלכך נהי

ד ישום קורבא דאבא לא מטמא כיון דחסר משום מת מצוה מיהא מטמא מכאן משמע דאם יש שום ישראל שיטמא בה לא מקרי מת מצוה ולא יטפל בו הכהן דמשמע דוקא בפקתא דערבות דלא שכיחי אינשי כ ל' הא אי שכיחי אינשי אפילו אינם קרובי המת לא יטמא הכהן ועוד ראיה מהא דאמר לקמן פ' כ"ג ד"ה ונזיר יטמא נזיר ואל יטמא כ"ג (ו) וזהו שאמר כהן וישראל יטמא ישראל ואל יטמא כהן. מתיבי ל ישמא גבי אחות כהן הדיוט כתיב לה ישמא משמע כשהיא בשליטותה: ולא לאבר מן המת של אביו. כלומר אפילו אביו הקרוב לו יותר אינו מטמא לאיבריו. וצ"ע מג"ל דאינו מטמא לאיברי אביו. ושמא כ לאביו נפקא: אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה. כלומר אע"פ שאינו יכול ליטמא לא לאבר ולא לכעדשה. מ"מ אם נטמא כבר לאביו מחזיר הוא על עצם כשעורה של אביו לקוברו: מאי מחזיר לאו דקא ח זר פורתא בשעה שנטמא לאביו וחסר ממנו עצם כשעורה ואפ"ה נטמא לו: ואי תנא סבר לה כר' יהודה הרבנן פליגי עליה. ואנא סרבנן סבירא לי: אבל מטמא על אבר מן המת של אביו. פי' ע"י חזרה א ז כבר נטמא לשאר הגוף אבל לכתחלה פריה ר' יהודה דאינו יכול לטמא כברייתא דלעיל דאל"כ מאי שנא לאבר מן החי דלא מטמא דלא מסתברא לחלק בין אבר מן החי לאבר מן המת אלא דלאבר מן ד ות מטמא ע"י חזרה. ובסיפא דההיא דלעיל תניא ב"כ ר' יהודה אומר אינו מטמא לעצם כשעורה מאביו אבל מחזר הוא על עצם כשעורה. ותימה הוא היאך מוקי לה כר' יהודה הא מדקתני סיפא ר' יהודה א מר מכלל דרישא לאו ר' יהודה היא. ו"ל דכולה ר' יהודה היא: וכזית מנגל. ליתה היוצאת מן המת: לרוב מניינו היינו (קמ') [קב"ה] איברים רוב מנין האיברים שהם רמ"ח איברים: ולרוב בניינו מס' לקמן ב' שוקיים ר"ך א' או ב' ידיים ושוק א': כשהוא אומר אמור אל הכהנים בני אהרן הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת שיוכל לטמא לה. ומסתברא דקאי אאחותו דדרישנא שאינו מטמא לאיבריה ואשמועינן הך

ט ל"ל וכ"ש כהן דאמרינן כ"ב כתוס' כתן ד"ה ומסי.

מסורת אור השלם

1. כי אם לשארו הַקָּרֹב אֵלָיו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו:
ויקרא כא ב
2. ולאחתו הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטַּמָּא:
ויקרא כא ג
3. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו:
ויקרא כא א

נוסחת הריב"ן

ל) דוה: ב) יטמא:

הגהות הב"ח

(ה) נמ' לה יטמא ואינו מיטמא לאבריה (אפילו מיטמא וכו' של אביו) תפ"מ וכ"כ גי' רש"י שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו אבל הוא חוזר על עצם כשעורה מאביו: (ב) שם כר"א בן יעקב לה יטמא: (ג) שם ולרוב מניינה כשהוא כתוב ותמת: (ד) רש"י ד"ה ל"ל ממת וכו' דמי השתא ים לימר כל"ל והד"ל: (ה) ד"ה מיתיבי וכו' ואינו וכו' לכתחילה לכתות שהיה ממתמלה כל"ל והד"ל:

הגהות התוספות

1. ל"ל השתא ר"ל. ותימה כהן נמחק. 2. ל"ל יש לו בן שיכול לשכור כו'. 3. ל"ל כהן הבא. 4. ל"ל פרך ואי אין כח ביד חכמים לעקור כו'. 5. ל"ל אמאי יטמא לה. 6. ל"ל ומאשה יש טעם בדבר דדייקא ומנסבא. 7. ל"ל ול"ש מת לן ישמא מלאביו נפקא. 8. ל"ל הרי. 9. ל"ל פורתא. 10. ל"ל מדמייר ר' יהודה בסיפא. 11. ל"ל לרוב בניינה ולרוב מניינה. 12. ל"ל לקמן פ' כהן גדול (דף לט:) מפרש לה. 13. ל"ל דאיירי בה קרא. 14. ותימה שכתורה דכתיב לה יטמא" ממתק. ול"ל שכתיר הכתוב לטמאות כהן. 15. ל"ל לקוברה. 17. ל"ל דלאבי' כרבי יהודה.

מוסף רש"י

לה יטמא. אם מתה, ואינו מיטמא לאבריה. אם אחד מאלו מוכה שחין ואחריו טופלין אין מיטמא לזן, דקרי"ל הכשר והרוגה (חולין קכח:) אבר מן החי מטמא, כאבר מן המת, ואמטרין לה לטמטו אחריה (מוסה ג).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com